

БОРИТЕСЯ - ПОБОРЕТЕ

НАШ ФРОНТ

OUR FRONT

СУСПІЛЬНО ПОЛІТИЧНИЙ ЖУРНАЛ В АВСТРАЛІЇ

РІК. 11.Ч. 1.

1978

Registered for posting as a publication — Category B.

diasporiana.org.ua

НАШ ФРОНТ
суспільно-політичний журнал
видає
Ліга Визволення України
в Австралії

OUR FRONT
Ukrainian periodical
published by
League for the Liberation of Ukraine
in Australia

З М І С Т

РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛІСТИЧНОГО РУХУ – В. Казанівський	2
З НОВИМ РОКОМ – О.Т.Р.	4
МОЯ ПЕРША ЯЛИНКА – Б. Лепкий	5
СЛІДАМИ ДЕРЖАВНОЇ МИСЛІ – д-р А. Бедрій	9
ПОЧАТОК ТЕРОРУ – В. Давиденко	13
НАШ ШЛЯХ – сумівська сторінка	17
У 35-ліття УПА – Р. Хамула	21
НА ПІДСТАВІ СТАТЕЙ В АНГЛОМОВНИХ ЖУРНАЛАХ – С. Федорів	24
З ЖИТТЯ ВІДДІЛІВ ЛВУ	27
ПЕРША ДРУКОВАНА КНИГА В УКРАЇНІ – о. Д. Бурко	30
УКРАЇНСЬКІ ПОЛІТИЧНІ В'ЯЗНІ	33

—oOo—

А Д Р Е С И

Редакція:

“OUR FRONT”
7 Borrowdale St.,
Red Hill, A.C.T. 2603

Адміністрація:

“OUR FRONT”
7 Maxwell Ave.,
N. Altona, Vic. 3025

З РІЗДВОМ ХРИСТОВИМ І НОВИМ РОКОМ

Українському Народові в Краю і на еміграції, Блаженішому Патріархові УКП Йосифові I-му, Ієрархам і священству українських церков, Проводам Організації, Товариств і Установ, Проводам Організацій Українського Визвольного Фронту, членству і симпатикам —

Веселих Свят Різдва Христового,
Радісної коляди і Шасливого Нового Року 1978 !!!

ХРИСТОС НАРОДИВСЯ!

За Головну Управу Ліги Визволення України в Австралії:

Інж. С. Григорців
голова

Шевчик Мирослав
секретар

—ooOoo—

Проводові і Духовенству українських церков, Головній Управі ЛВУ, Організаціям Українського Визвольного Фронту, Молодечим Організаціям, Суспільно-громадським установам та цілій українській спільноті на чужині і в Рідному Краю бажає Шасливих та Радісних Свят, гарту духа, єдності і нових сил до праці для добра нашого народу і України.

ХРИСТОС РОДИВСЯ!

Управа Відділу ЛВУ у Вікторії.

* * * * *

З Празником Різдва Христового, і з Новим Роком представників, передплатників та читачів Нашого Фронту вітає:

Редакція і Адміністрація.

* * * * *

Бордан **КАЗАНІВСЬКИЙ**

РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛІСТИЧНОГО РУХУ

ОУН, як революційний та ідеологічно-організаційний рух, повстав 1929 р.. Не цілих два роки ділить нас від часу, коли відзначатимемо 50-ліття Організації Українських Націоналістів /ОУН/. Майже пів століття пройшло від знаменної дати Першого Конгресу Українських Націоналістів, що відбувся в лютому 1929 р. Це пройшло доволі часу, щоб з перспективи 48 років, без пристрастей і упередження, зробити в загальних зарисах певні підсумки діяльності і розвитку організованого націоналістичного руху. При тому конче треба відмітити духово ідейний ґрунт, на якому зродився український організований націоналістичний рух.

Доростаюче покоління 20-тих років цього століття, переживало з великим ентузіазмом відродження української державности 1917-20 рр., що було завершене 4-тим Універсалом 22 січня 1918 р. Ця дата для українських націоналістів була ідейно-програмовим підложжям революційної боротьби і не менш дорогою датою, як пізніша дата 30-го червня 1941 р. якою проголошено чергове відновлення української державности у Львові, дарма, що 4-тий Універсал проголосили українські соціялісти. Тож буде зрозумілим, що упадок Української Народньої Республіки позначився болячим моральним ударом не тільки для молоді, але для всього українського народу. Не диво, що кожний українець, а молоді люди зокрема, ставили питання: Яка була причина упадку Української державности тоді, коли інші народи в часі розвалу двох імперій зуміли закріпити за собою державну самостійність.

В опінії українських націоналістів, за упадок української державности, відповідальність поносять українські соціялісти, які в тому часі були більшими інтернаціоналістами, як українськими державниками. Ідучи у хвості московських соціялістів, ніяк не могли погодитися з думкою, що проти москалів треба воювати за власну державу. Надіялися, що питання України можна буде розв'язати мирно з московськими чи польськими соціялістами. З тих причин треба було редагувати аж чотири Універсали і шойно 4-тим Універсалом проголошено Самостійність України.

Ідея міжнароднього братерства так полонила українських соціялістів, що їм годі було відразу підняти збройну руку проти москалів, червоних чи білих, які відразу всі свої сили кинули на окупацію України. Коли Україна палала у вогні боротьби, Уряд УНР редагував один по другому Універсали, виявляв тенденцію до демобілізації, замість мобілізувати всі сили України до боротьби з москалями і поляками. Уряд стратив багато часу, де в тому часі кожна година відогравала важливу роль в

руках творчої ініціативи. Тієї ініціативи і виразної ідеї української державності бракувало в українських соціалістів і тому вони втратили повагу і довір'я в достояючої молоді.

Такі міркування серед молоді були важливим фактором в пошукуванні такого програмово-ідейного заложення, щоб добро власної нації ставити в центрі уваги понад дружбу міжнароднього пролетаріату і це сприяло постанову націоналістичних гуртків і товариств, що дало завершення організаційної структури створенням Організації Українських Націоналістів.

Молодь визнала соціалістичну і комуністичну ідеологію шкідливими для української самостійності і визначивши ідеологічно-програмові основи націоналістичного Руху, — повела визвольні змагання шляхом підпільно-революційної боротьби.

Хоч українські націоналісти гостро критикували недолугість українського уряду УНР, що не спромігся змобілізувати сильної армії, яка одинока могла оборонити молоду державу перед наїзниками, то саму ідею 4-го Універсалу націоналісти визнавали і в ім'я цієї ідеї тільки продовжували змагання за кращу долю України, а "не творили історії від себе", як це залюбки твердили всякі соціалісти, паперові демократи і опортуністи. Перед націоналістами була виразна мета: Добро Нації і Українська Самостійна Держава. Не за федерацію і союз з Москвою, а за повну державну незалежність боролася ідейна молодь і консеквентно поносила великі жертви крові і життя в ім'я великої ідеї.

Концепція власних сил це не була жодна ілюзія, це була реальна дійсність, яка після пів століття не тільки що не втратила на своїй вартості, а ще й виразно утвердилась, що за волю українського народу не поведуть боротьби ані сусідні народи ані жадна інша чужа сила. Не помогли українському народові політичні контакти УНДО з польськими політиками, ані чорна кава пожавярнях, ані протести українських легалістів-послів у польському Сенаті, все це лишилося як спомини людей і подій без найменшого значення для чергових поколінь.

Натомість революційні акти ОУН впливали на психіку народу і створювали пригожий ґрунт для сприяння підпільній боротьбі. Смерть двох молодих Героїв Данилишина і Біласа на протязі однієї доби зробила духовий переворот в спільноті, що зрозуміла вагу і значення підпільної боротьби за волю України. Загал українського народу стихійно включився на підтримку ОУН, приймаючи на себе теж і всі консеквенції тієї піддержки. Один постріл юнака Миколи Лемика в большевицького емісаря у Львові 1933 р. в обороні народу і протест за мільйони заморених плянованим Москвою голодом, спопуляризував питання самостійної України в світі більше, як всі ундівські меморандуми до польського уряду за 20 років. Атенат на П'єрацького у Варшаві 1934 р. застановив окупанта ЗУЗ не легковажити сили ОУН, що мала відвагу перенести свою боротьбу

до столиці Польщі. Варшавський судовий процес Краєвої Екзекутиви ОУН і гідна та геройська постава провідника Степана Бандери черговий раз поширили у світі змагання українського народу до національної незалежності.

ОУН з року на рік росла на силах, бо народ відчував і розумів, що Ідея ОУН відповідає його задушевним прагненням. В ОУН народ бачив виразника своїх почувань. За тринадцять років існування ОУН, націоналістичний рух перейшов в одверту боротьбу з окупантами, організуючи славу УПА.

Боротьба УПА і попередні бойові акти ОУН, проллята кров героїв дали почву, на якій зродилися нові борці за кращу долю України, не жалючі труду, жертви крові і життя. Сьогоднішні нескорені борці за національні права Українського народу, це чергові переємники боротьби за Ідею 4-го Універсалу, проголошення Карпатської України, Акту 30-го червня. Так постає перманентне змагання поневоленого народу і так буде, поки Україна не стане самостійною державою.

ОУН-УПА, на етапі свого існування, відіграла надзвичайно важну історичну місію народу у змагу за волю і записала свої подвиги золотими буквами в аналах історії визвольних змагань. Історик колись шукатиме в матеріалах джерела наснаги боротьби за волю України, а не в опортунізмі і легалізмі до ворогів-окупантів. Історію творять народи творчими починами і жертвенною боротьбою, коли цього вимагає добро і воля народу. Такою була ОУН і УПА, яких геройські змагання просвічують і сьогодні шлях до національної волі України.

* * * * *

З НОВИМ РОКОМ!

*З Новим Роком ми вітаєм
Всіх друзів — тут на чужині.
І з вітрами посилаєм
Друзям привіт в Україні.*

*Щоб скоріше ми вітали
Новий Рік на рідних землях,
Щоб друг друга цілували,
І браталися в обіймах.*

*Щоб рік ганьби і муки
Був останнім в Україні,
А народ звільнивши руки,
Жив на ВОЛІ в Батьківщині!*

*Хай заткне ворог лютий
В Україні — вже повік.
А край кров'ю здобутий,
Зустріча свій — Новий Рік!*

О.Т.Р.

Богдан ЛЕПКИЙ

МОЯ ПЕРША ЯЛИНКА

Коли голову припорошить інею, а по спині пробіжить перший, позасвітній вітрець, тоді, як від студені до теплої ватри, біжиш до споминів з діточих літ.

Чим менше від майбутнього чекаєш, тим більше минуле цїниш і дорожиш ним.

Як гарно колись було, як любо і надійно! І питаєшся самого себе, як воно могло статися, що ти цих гарних хвилин не вмів як слід цїнити, що нарікав і захочував Бог вість чого?

Згадуєш . . . Казку розкажеш своїй душі, звичайними, невченими словами, не дбаючи, що скажуть на те читачі і критики вибагливі.

Критики . . . Боже ї вони, коли їм голову припорошить інею, а по спині повіє перший, позасвітній вітрець, може ї вони побіжать до своїх споминів, як до теплої ватри, і — тоді ми зрозуміємо себе.

Казку розкажую своїй душі в зимову довгу ніч, казку про свою першу ялинку . . .

---000---

Де вона стояла і хто її світив, що так ясно сяє аж до нині?

Шукаю в закамарках пам'яті і тішуся, що знайшов. І дякую, сам не знаю кому, що мені таку добру пам'ять дав, що минуле з-перед пів сотні літ бачу, мов нинішню хвилину.

В пошуках тієї ялинки, аж до своєї колиски забіг, на Поділля, до Кривенького, до хати емігранта Яроцького, що з Сибіру з якоюсь чухонкою утік. Тая хата й до нині стоїть. Але Яроцького, ані його чухонки вже давно нема між живими. Бавилася зі мною. Казала, що великим паном буду. Не вгадала. А може чухонською мірою мірила моє панство? . . . Мир душі ї!

Картина тієї хати висить у мене на стіні. Знайомий артист привіз її в дарунку. Дивлюся, але не пригадую собі.

Маленьким перевезли мене до Крегульця, до хати мого діда. Там мене охрестили і записали до книг. З Крегульцем зв'язані мої перші діточі спомини. Там вітер знад Збруча колисав мою колиску, а стара Яницька, зубожіла кам'янецька шляхтянка, дрижучим голосом співала: "Ой ходив чумак сім літ по Дону, та не було пригодночки ніколи йому". Пісня у сльозах розливалася. Мабуть мала Яницька в своїх молодих літах яко-

гось чумака, що занедужав у дорозі і серед степу помер. Не казала . . .

Яницька помагала на Святий Вечір мамі в кухні, я бавився сам і, перестрибуючи поріг, спотикнувся і так сильно луснув головою об одвірок, що зімлів. Прийшов до себе в батька на колінах:

— От, бачиш, уважно ходи, а то можеш ногу зломити, або розбити голову. І що тоді?

Я плакав. Батько заспокоював мене. Казав, що незабаром зійде перша зірка, сядемо до святої вечері й ангел принесе ялинку.

Перша зірка, свята вечеря, ангел і ялинка, — невже ж від таких ліків не видужаєш і не забудеш про біль? Але перша зірка не сходила, ангел не приносив ялинки і батько, щоб забавити мене, розказував історію святої Геновефи. Тямлю її до нині, хоч ніколи в життю цієї історії не читав. Не хотів собі псувати першого враження, боявся, що не буде вона така гарна в книжці, як була в батькових устах.

Терпіння Геновефи і кривди, яких вона зазнала, довели мене до гадки, що моя нещаслива пригода з порогом, то ще не таке велике нещастя.

Я перестав плакати, обмився і підчас вечері сидів за столом чемно і спокійно. Цікавився, чому то нині світяться свічки, а не лампа, випитувався, чому з-під обруса сіно торчить (та ж ми його їсти не будемо) і навіть пробував лізти під стіл і квокати, шукаючи золотого горіха.

Подавали кутю, як місцевий учитель, пан Вінярські, прислав мені звізду, правдиву, шестираменну звізду, зі свічкою в середині і з Різдвом, вимальованим на наоливленім папері. Я певний, що, коли б мені дали пізніше "звізду з брилянтами", то я не тішився б так, як тоді тією паперовою. Це ж була вєфлеємська звізда, що вела трьох царів з "Востока" до стаєнки, де народився Христос! В ній не свічка горіла, а легенда, ясніша від брилянтів. Я був такий захоплений нею, що не міг зважитися приступити ближче і покрутити нею. Але, як зважився раз то вже не хотів нікого пустити, лиш кричав: "я сам! я сам!"

На жаль, радість моя не тривала довго. Торкнув необережно, звізда перехилилася і — згоріла. Згоріла моя перша звізда і лишився тільки спомин — легенда!

Це було перше розчарування в моім життю. І нині, коли я думаю, скільки то наших звізд стрінула подібна доля, приходжу до висновку, що причиною того в першу чергу наше нещасливе: "я сам! я сам!" Але тоді я жадних висновків не робив, плакав і мене зацитькували тим, що ангел з ялинкою іде.

Відчинили двері до "залі". Була це доволі велика світлиця з чотирма вікнами, з чорною шкіряною канапою, котрої я не любив, з ручно кольорованими літографіями: Венеції і Царгороду, з портретом діда з молодих

літ над старою "секретаркою" і з цілою низкою оповідань про несамо-
виту подію, які тут буцімто колись збувалися, а яких я, річ ясна, дуже
боявся.

Але там нині нічого несамовитого не було, навпаки там нині діялося
чудо, — світили ялинку. Таких прикрас, як нині, не продавали тоді ні в
Копичинцях ні в Пробіжній. Навіть у Гусятині ні, хоч там продавали з
віршиками кармельки і знамениті, пачковані з Росії, цукорки.

Але за те на моїй першій ялинці висіли червоні райські яблучка, золо-
чені горіхи, медяники у формі серця і ланцюги з різнокольорового па-
перу. На зелених гілках мерехтіло безліч жовтих офірок, що їх, як я піз-
ніше довідався, сукав наш дяк Ілля. Він то й був творцем того архитвору,
бо батько мій казав, що ялинка, звичай не наш, а німецький . . .

За те німець, старенький маляр Швугер, котрий під зиму приходив до
нас і малював, дивився на туя ялинку, як на небесну з'яву. Пробував
навіть співати: "Штілля нахт, гайліге нахт", так кашель не давав. Тільки
сльози капали на сиву бороду, довгу і хвилясту, як у Леонарда да Вінчі,
якого фотографія висіла в маленьких бронзових рямцях, між сотнею
інших славних людей на найбільшій стіні. Зате я тишився, скакав і плескав
у долоні, поки остання свічечка не згасла.

Аж тоді стало мені страшно і я притулився до мами. Пригадав собі
одаліску, що її (на літографії) у Босфорі топили і ляцароне, що зі штиле-
том підкрадався (на другій літографії) до молодої пари, задивленої під
палатою дожив у чари венецької ночі, пригадав собі кукурудзу, що її
цілу купу, зерно по зерні накидала якась нечиста сила крізь дірку в шиб-
ці з подвіря на підлогу залі, пригадав собі і зі страху тремтів.

Ніч була біла, іскриста. Зеленаві смуги світла вливалися крізь вікна
на чорну каналу, якої я боявся, як морського кита, що Йону проковтнув,
на залюблену пару, на бідну одаліску і на тих великих людей, що висіли
в маленьких рямцях. На селі співали перші коляди.

Нараз заграла трубка. Це з Копичинець до Гусятини їхав дилжансі
почтар трубів, щоб вислати когось до брами по пошту.

— А може хто до нас на свята приїхав? — сказала мати і батько сам
пішов.

Втомлений вражіннями незвичайної днини, я заснув. Крізь сон чув,
що приїхали гості, переїздили ріку і лід заломився під ними, вовки за
ними гнали. Я хотів збудитися та не міг.

Мойно над ранком відчинив ліве око і глипнув. По покою ходила ви-
сока, струнка, дуже гарна паня з папіроскою у вузькій, білій, як з аля-
бастру різьбленій руці. Синій димок, як серпанок снувався за нею . . .

На другий день стрінув я її при сніданку:

– Привітайся! це твоя тітка. Тітками називали тоді всіх трохи старших пань і тому я спитав: – Чи правдива?

– Найправдивіша, – відповіла вона і показала мені ослика, що кивав головою і кричав "І-і", – дарунок, що його привезла мені вона зі Львова. Посадила мене на коліна і казала собі вибрати найкращий цукорок. Нараз:

– А це шо? У нього на висках сиве волосся! Всі припали до моєї, трохи за великої голови:

– Справді, у нього за лівим вухом білий пліш. Це він учора вдарився і посивів.

Минулося. Розвіялося, як дим з різдвяної ялинки. Настали інші часи і прийшли інші люди. Не їздять диліжансами і серед нічної тиші понад спокійним Крегульцем не лунає звук поштарської трубки. Нема закоханої пари під палатою дожив і не топлять безталанної одаліски в Босфєрі.

Під білим покривалом снігу спить Яницька зі своєю чумацькою піснею і дяк Ілля з офітками і маляр Швугер зі слізми на бороді, як у Леонарда да Вінчі, і всі, всі, що разом зі мною святкували цей перший, незабутній святий вечір.

І клапта сивого волосся на моїй голові вже також не дивно. Вирівняв його час.

Тільки тая перша ялинка все ще мигтить у моїх очах.

* * * * *

ХРИСТОС РАЖДАЄТЬСЯ!

Всім читачам Нашого Фронту й всьому віруючому українському народові бажаю веселих Різдв'яних Свят і шасливого Нового 1978 Року!

Слава Україні!

Й. Фіялка.

Д-р *Анатолій БЕДРІЙ*

СЛІДАМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ МИСЛІ

(Продовження)

ТРИДЦЯТІ РОКИ

Переїхавши на фахову працю до Варшави /1929-1944/, Маланюк спочатку скріплює свою співпрацю в ЛНВ, але також в УНРівських колах. Показчиком є видання його збірки поезії під багатомовним заголовком "Земля й Залізо" /типово по Донцівськи/ у петлюрівському видавництві "Тризуб" в Парижі 1930 р., в якій усі вірші віддзеркалюють подебрадський період його мислі. Його контакт з українським життям на Чехах слабне.

В своєму творчому неспокою та інтелектуальних пошуках Маланюк на початку 30-их рр. наближається до расово-органічного розуміння нації Юрія Липи, який теж осідає на постійний побут у Варшаві та перестає співпрацювати в ЛНВ. Маланюк присвячує багато уваги дослідям процесів в літературі на підбольшевицькій Україні. Його найбільше притягає постать Миколи Хвильового. В дослідях цих процесів Маланюк намагається розмежувати негативне, советське малоросійство від здорової національної творчості в той спосіб, що він перецінює вагу психологічного чинника та ролю гасла "Геть від Москви" і применшує комуністично-ідеологічний та політично-державний чинники. Хоч його авторитет – Дмитро Донцов – скоріше добачив деякі позитиви у Хвильового, але пояснив це тим, що Хвильового заставили національні сили віддалитися від коляборації з росіянами-завойовниками, то Маланюк був схильний зробити Хвильового мало що прапорносецем "новітнього" українства.

В 1933 р. Маланюк неначе стає антидонцівцем. Частина УНРівських діячів різкого пропольського лоялістичного напрямку з А. Крижанівським, І. Дубицьким, Б. Ольхівським почали видавати кварталник "Ми", до якого ось-ось був би приступив Євген Маланюк. Міг за цією групою стояти теж великий моральний авторитет петлюрівця проф. Олександра Лотоцького. Цій групі сприяли деякі польські кола, які погоджувалися дати свою піддержку українській культурницькій діяльності, щоб в той спосіб неутралізувати і послаблювати протипольське вістря націоналізму, яке тоді очолене ОУН бурхливо розвивалося і все більше давалося в знаки окупантові.

Але вчасна й вдала особиста інтервенція самого таки Дмитра Донцова відвертає Маланюка від небезпечного, легкодушного антисоборницького кроку. В наслідок цього, Маланюк поміщує у "Вістнику" за 1934 р. коротеньку вияснюючу заяву та видає цього ж року у Львові /І – не у Варшаві/ свою чергову збірку поезії п.н. "Земля Мадонна". У переднім вірші він заявляє: "з тишею душа не помирилась і руки ці зламають марний

стилоє, щоб знов творити розпочатий Рим". 1935 р. він присвячує один твір своєму ідеологічному батькові, якому бажає: "грай, вітре, перемогу!" і називає Донцова "скарбом Тавриди". Цей епізод виявляє риси Маланюкової вдачі: легко й наївно довіряє людям, має слабо розвинений політичний змісл, спокійні умовини сприяють його творчій праці, легко підпадає під вплив сильних характером особистостей.

В 30-их рр. Маланюк викладає у Варшаві українську мову для військових старших, нав'язує широкі знайомства з польськими літературними колами. Він співпрацює у "Вістнику", Донцова /що виходить замість ЛНВ/, але уже як зрілий та талановитий мислитель-публіцист.

Розгром""українізації", страшний голод 1932-33 рр. з одного боку, а перехід деяких УНРівців та волиняків на яскраво коляборантські рейки з польськими шовіністами скріплюють національно-самобутне думання Маланюка. Поява в 1936 р. ідеологічно-публіцистичних праць Юрія Липи в яких переяскравлена детерміністично-фаталістична роля расового чинника зустрічається з Маланюковим негативним осудом. Липові тези видаються йому надто подібними до безвольового аморфного провансальства 19. сторіччя/ Гляди його "Мислі в роковини", 1937/. Шойно тоді Маланюк вперше шукає опертя в національних силах Галичини. Це своє спізнене визнання західньо-українського націоналізму Маланюк задокументовує у вірші "Собор" /1938/. заявляючи що

"Росте нестримно в височинь
панцероносний брат Софії.
Він стереже нагорний храм,
Ковчег невливної обнови,
Твердиню вірности вікам,
Твердиню вірности до крови.
І ось над суетою днів,
Де марна колоточ ловитви,
Горить любови ярий гнів
І хрест меча, і меч молитви.

Підсумовуючи творчість Маланюка в цьому періоді, можна ствердити, що в 30-их рр. він присвятився публіцистично-науковій праці в таких діяляках: шевченкознавство /есеї "Ранній Шевченко", "Три літа", "До справжнього Шевченка"/, теорія літератури та літературна критика /"Поетія і вірші", "Чупринка і проблема біографії", "Гоголь-Гоголь", "Пізній лавр – Я. І. Шоголів", "З київського Парнасу", "Київська Александрія", "З Закарпатського Парнасу"/, ідеологічно-культурна проблематика /"Ієрархія", "Творчість і національність", "Мислі в роковини", "Наступ мікробів", "Начерк культурного процесу", "Ф.К. Шальда"/, росієзнавство /"Петербург як літературно-історична тема", "Товстоевський", "Вінець кінця – Іван Бунін", "Театр упадку", "Виставка советської пластики"/, мемуарис-

тика /Пам'яті Василя Тютюнника", "Слово в десятиліття – 25.У.1926"/. В 1939 р. вийшла у Варшаві збірка поезії Е. Маланюка у перекладі на польську мову поета Чеслава Ястршембец-Козловського у вид. Гебетнера-Вольфа п.н. "Неліада Стерова". Його поезії переложені ще на німецьку, чеську, російську і французьку мови. Так як поетична творчість знаменувала Маланюка в 20-их рр., так публіцистично-наукова – в 30-их. Напередодні другої світової війни він уже заслужений український інтелектуаліст, літературознавець та поет.

СОРОКОВІ РОКИ

Вибух війни викликає в Євгена Маланюка приплив якогось страшного, прямо неймовірного песимізму, овіяного глибоким, так би мовити, шпенглерівським фаталізмом. Три дні перед початком війни він пише вірш, в якому передсказує "Останній Суд по димній Європі" і "Апокаліптичну тишину" /"Напередодні"/, а вже в листопаді 1939 він переконаний, що "с'яйвний Партедон пливе в готичну ніч середньовіччя." /"Постскріптурм"/ Трохи пізніше він говорить про "готські навали" і "тверду тевтонів ходу", які "перейшли гураганом", "а схід просторами причаївсь і зрадливо пантрує події". /"Нині"/

Війна заскакує Маланюка психологічно, який /може несвідомо/ почав у попередньому десятилітті перестановлятися із революційної ментальності подебрадської доби на еволюційну – варшавської, бо ж волюнтаризм – революційне світосприймання, а "органічність" – еволюційне. На його очах лопнула, як миляна банька, польонофільська орієнтація: Польща розлетілася, а з тим і варшавський український осередок тратить всяке значення. Хоч Маланюк націоналістичний мислитель, то він знаходиться на периферії націоналістичної дії, віддалений від ядра націоналістичного руху на Батьківщині. Війна відрізує його і від Львова, і від Праги, і від Парижа. Війна – це революційна доба, яку революціонери сприймають оптимістично, а еволюціонери песимістично. І тому Е. Маланюк перестає бути учасником, співтворцем життя свого народу, а є лише спостерігачем і анонімом історії. Цілу війну він перебуває у Варшаві /може зв'язаний родиною?/, де цілковито тратить зв'язок з величними національно-визвольними процесами, що проходять в Україні в той час. Коли націоналісти розпалюють вогонь визвольної революції /про що він перед тим роками мріяв і до чого старався допровадити/, то в 1941 р. він прирівнює стан України до мертвого, хоч незнищимого каменя, "і той його камінний сміх не бачить перехожі орди". /Це може бути психологічний автопортрет./ В січні 43 він признається: "Хто ж сподівався, що рев хуртовини раптом прорветься, підступно лихий, знівечить спокій і тишу розріже, спалить, зруйнує будований дім". /"Підсумок" Підкреслення моє – А.Б./ Це визнання свого ідейного збочення з визвольного шляху, через замани пацифістів-еволюціонерів. /А може це визнання якогось тайного відступництва?/

Очевидно якась причина відходу від націоналістичної мислі криється в незрозумілій його анти-націоналістичній поставі і її добуємо у вірші "Доба", написаному 15 січня 1943: "І ти, що полум'я був повен, затихнуть змушений тепер: сама доба – глухий Бетговен, сама доба – сліпий Гомер". Місяць пізніше Маланюк зізнає: "Де плугом трудилися клани благих миролюбців, – пройшло озброєне в хижу захланність залізом наїжене зло". /"Мартівські Оди"/ В лютому 43 він говорить про націоналізм, що "кінчається згаслий ваш світ!" Своє ідейно-світоглядове місце тоді він розуміє так: "Лишається тільки в залізо закований варвар та гнані у безвість, відірвані діти землі." /"Елегії"/ Це втеча від дійсності, чи її заперечення, вияв світоглядového заломання.

В березні 44 Маланюк духово завмерлий: "І серце там давно віками зжерте, і усміх там давно зів'яв і згас . . . Заплющивши заслізені повіки, все викликаю весни осяйні юнацьких літ . . ." /"3 літопису"/ На початку червня 1944 Маланюкова душа – це пуста, "порожнє небо". І неначе якась чужа сила змушує його тоді, коли тисячі українців доказують найбільш геройські подвиги, до абсурдного твердження: "Сучасники, о вбожество мізерій . . . Хто розбудить зуміє глухих і невидючих?"

Так зване "Друге Послання" Маланюка неначе звернене проти націоналістів-революціонерів, ще й датоване "30 червня 1944" /!/. В той час, коли твориться спільний фронт поневолених Росією народів біля сотисячної УПА, коли повстає УГВР, то Маланюк вітає "напівмертвий нарід свій", коли "під гуркоти чужих гармат," /так неначе тоді не було української збройної сили – А.Б./ "коли мордує брата брат", він запитує: "І де ж – вогню на вожденят вошиві душі"? Його девізом є: "пісняр, мудрець і гречкосій".

* * * * *

НА ФОНД ОБОРОНИ УКРАЇНИ
вплатили:

О.І. Гаврилів 100.00 дол.
Ганна Нестор 50.00
Катерина Мороз 50.00
Ірина Чор 10.00

В. ДАВИДЕНКО

ПОЧАТОК ТЕРОРУ

Книжка Романа Гуля "Держинський", написана майже сорок років тому, вийшла в Нью-Йорку другим виданням у 1974 році. За цей час вона появилася, крім російської мови, в перекладах на іспанську, італійську та французьку мови і якимось дивом її читав і використав уривки з неї в СРСР Солженіцин, пишучи свій "Архіпелаг ГУ-Лаж". Це – книжка про початки масового большевицького терору і його перших надхненників Леніна і Держинського, вірного Ленінового учня.

Високий, схожий на кістяк, в солдатській шинелі, що висіла на ньому як на вішаку, появився в Смольному на одному з перших засідань Ради Народніх Комісарів Фелікс Держинський. Він говорив про терор і про шляхи врятування змовницької революції. З сильним польським акцентом він говорив, хвилюючись і поспішаючи: "Я вимагаю одного – організації революційної розправи!" – криком закінчила свій виступ ця наскріз хвора людина. З цього дня Фелікс Держинський, нащадок старого польського шляхетського роду, став головою новоствореної, нечуваної в історії людства машини терору – Всеросійської Надзвичайної Комісії для боротьби з контрреволюцією, спекуляцією і саботажами – ЧеКа, або популярно званої "Чрезвычайки".

З властивим большевикам цинізмом Держинського після смерті канонізували як "комуністичного святого", як "лицаря любови", як "золоте, голубине серце". А поет Маяковський присвятив йому такі рядки зі свого вірша:

Юнакові, що обдумує своє життя,
Що рішає – зробити б життя з кого?
Скажу, не задумуючись:
Роби його з товариша Держинського.

(переклад з російського)

Перший голова "Чрезвычайки", яка залила кров'ю величезну країну, народився 1877 року, в маєтку "Держиново" Ошмянського повіту, Виленської губернії. Знатні прашури проциндрили все і, коли народився Фелікс, залишилася тільки садimba та 92 десятини землі. Виховували його в душі строгого католицизму, і, вже будши юнаком, у розмові з братом він заявив: "Якби я колинебудь прийшов до висновку, що Бога нема, то пустив би собі кулю в лоб. Без Бога я жити не можу!" Мавши 16 років, він почав готуватися до кар'єри католицького священника. Але раптом у його душі стався переворот, і він записав у своєму щоденнику: "Я зрозумів, що Бога нема". Відтоді Богом для нього став автор "Комуністичного мані-

фесту" Карл Маркс. Високий, тонкий, з саркастичною усмішкою на устах, з аскетичним обличчям, з пронизливим голосом Дзержинський уже тоді не бачив нічого крім "проповіді революції".

Однолітки-поляки казали, що в юності Дзержинський нагадував їм "якогось героя з романів Сенкевича", що плекав у своєму серці ненависть до російського уряду і росіян, яких зовсім не знав. У 1922 р. він записав у своєму щоденнику: "Ще хлопчиком я мріяв про шапку-невидимку і знищення всіх москалів". Очевидно, це належить уже до психіатрів вияснити паталогічне сполучення в серці Дзержинського ненависти до москалів і фанатичної відданості Ленінові і російській комуністичній партії.

Апогеєм червоного терору був 1920 рік, коли вчинено замах на Леніна. З-під руки Дзержинського смертні вирoki йшли сотками, тисячами. Просидівши в царських тюрмах одинадцять років, він знав психологію в'язнів і це своє знання повністю використовував у відношенні до своїх жертв.

Дзержинський не мав ніякого особистого життя. Сон і їда були для нього прикрою konieczністю. Він з особливою приємністю займався допитуванням арештованих. Відбувалося це завжди вночі. З своєї довгої тюремної практики він знав, що вночі психіка людини не та, що вдень, що вночі опірність інтелекта обнижується.

Карл Каутський, визначний австрійський соціал-демократ, назвав діяльність Дзержинського "вершком мерзоти", а П. Кропоткін писав про декрети Дзержинського Ленінові: "Невже не знайшлося з-поміж вас нікого, хто вказав би, що заходи (Дзержинського) є поворотом до найгірших часів середньовіччя!" Дзержинський, який "тужив за красою і справедливістю", як пишуть советські історики, так розв'ясував сутність своєї діяльності: "ЧеКа не суд, ЧеКа – захист революції, вона не може рахуватися з тим, чи завдасть вона шкоди приватним особам. ЧеКа мусить дбати лише про одне: про перемогу, і мусить перемагати ворога, навіть коли її меч при цьому впаде випадково на голови невинних".

Однак, на царській каторзі Дзержинський, пізніший вождь терору, поводився зовсім не як фанатик комуністичної революції. Соціаліст Арносон, який сидів в Орловській централі, де відбував свій вирок Дзержинський, у своїх спогадах пише: "Тут сидів також сам Дзержинський, про якого подейкували, нібито він підхліблювався до начальства і не дуже високо тримав прапор". І вже зовсім таємничого забарвлення набирає факт, коли після рапорту начальника тюрми каторжанинові Дзержинському за "добру поведінку" скорочено реченець покарання. До речі, після жовтневого перевороту цього начальника тюрми Дзержинський залишив на тій самій посаді!

Дзержинського не приходилося умовляти взяти на себе відповідальність за море пролитої крові. Його найближчий помічник, чекіст Ладіс

свідчить: "Фелікс Едмундович сам напросився на роботу у ВЧК".

На тлі Жовтня піднісися над партією і країною, вождь ВЧК виростав на моторошну фігуру, схожу на думаючу гільйотину. Із створенням ВЧК фактично влада переходила в його руки. Крім Дзержинського ніхто не мав впливу на Леніна. "Фелікс ще більший фанатик і по суті хитра бестія, яка застрашує Леніна контрреволюцією і тим, що вона змете нас усіх і його в першу чергу. А Ленін, в цьому я остаточно переконався, справжній боягуз, який тремтить за свою шкуру. І Фелікс грає на цій струні" – свідчив народній комісар Л. Красін.

Самостійність думання в Дзержинському була відсутня, – пише Р. Гуть. Його розум був обмежений, знання брошуркові і тільки по-сектантському викривлена душа була сильна тупою вірою в святість партійної програми. А проте, не мавши ніяких талантів, довголітній тюремний в'язень Дзержинський, як голова таємної поліції, був незамінний. У ньому відкрилось першорядне поліційне обдаровання, поєднане з неймовірною працьовитістю. Він не тільки обернув цілу країну в чекістський підвал, але й створив небувалу в світі академію шпionажу та провокації. В 1918 році ВЧК була вже державою в державі, і Луб'янка фактично панувала над Кремлем. І це Дзержинському належить популярне гасло: "Кожний комуніст повинен бути чекістом!" З розкритого ним соціального підпілля до ВЧК посунула ціла армія страховищ садизму, кюсткамера для криміналіста і патолога. Розвиваючи ідеологію терору в журналах "Еженедельник ВЧК", "Красний Меч", "Красний терор", Дзержинський руками цієї наволочі став захищати комуністичну революцію.

Боягузлива і кровожадна олігархія Кремля тремтіла перед ВЧК. Ленін появлявся в чекістських кліюбах, читав доповіді, обдаровуючи ласками Дзержинського. Зінов'єв, Троцький, Сталін – підтримували "великого Фелікса", бо історично всю кров терору покривав він своїм ім'ям. Страшні розправи переводила ЧеКа на Україні, зокрема в Харкові, де діяли чекісти Фельдман і Португейс. У Києві розстріляли 12.000 людей, де діяла всеукраїнська ЧеКа на чолі з Лацісом та Шварцом і губЧеКа на чолі з Ліфшицом.

Скінчилась кривава боротьба на теренах колишньої російської імперії і до Західної Європи поїхали советські дипломати. Ленін вирішив прибрати кудись за лаштунки "чекіста з золотим серцем". У 1921 році Дзержинський став народнім комісаром шляхів сполучення, а на своє місце поставив також поляка Менжинського. Комуністичні біографи пишуть, що в 1921 році Дзержинський "став надзвичайно нервоний і подразливий". Але транспортову руїну взявся він направляти тими ж терористичними засобами. Його призначення на цей пост викликало серед залізничників паніку. Дзержинський добре знав, як відправляти на той світ сотні тисяч людей, але в кашкеті залізничника був він не тільки страшний, а й смішний своїм невіглаством.

Помер Дзержинський у своєму кабінеті, сидячи в кріслі: "золоте серце". очевидно, не витримало тягару поповнених злочинів. В советській пресі у присвячених йому численних некрологах цитували слова цієї людини-диявола: "Якби прийшлося починати життя наново, я б почав його так само . . ."

Дзержинський помер, а з-поза його турни вже виростала зловісна тінь Сталіна, який перебирав створену "лицарем революції" машину терору в свої руки.

(За Шляхом Перемоги)

* * * * *

ПОВІДОМЛЕННЯ

У 60-ліття бою під Крутами:

О. СУМ ім. гет. І. Мазепи в Мельборні та О. СУМ ім. С. Бандери в Джілонгу організують Святочний Концерт під назвою

УКРАЇНСЬКА МОЛОДЬ В ПОКЛОНІ ГЕРОЯМ КРУТ

в неділю 29-го січня 1978 р.

Програма Свята пригтовляється виключно силами молоді.

29 січня 1918 р. Курінь зложений із 300 студентів і учнів середніх шкіл загородив шлях на Київ московським наїзникам.

В бою під Крутами впали всі герої треста і своєю смертю спинили московську навалу.

Рік-річню українська молодь святочно відзначає дату того геройського чину.

Управа О-ків СУМ запрошують українське громадянство а зокрема всю українську молодь прийти на це свято та віддати ПОКЛІН тим, які зложили своє життя за волю нашої Батьківщини.

Пам'ятаймо всі – 29-го січня 1978 р. відаємо ПОКЛІН ГЕРОЯМ КРУТ, в Українському Народному Домі в Ессендоні, год. 6.30 веч.

Управи О-ків СУМ.

Ігор Мірчук

ЗАПОВІТ КРУТІВ ТА СУЧАСНЕ ПОКОЛІННЯ БОРІЩІВ ЗА ПРАВА УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ

Коли у чорну годину існування Української Держави Уряд Української Центральної Ради не зміг зорганізувати відповідного війська для боротьби з московсько-більшевицьким наїзником, українська університетська і гімназійна молодь Києва, не вагаючись, зголосила свої сили до диспозиції народу. Добровільно покладений на себе обов'язок за звичаєм відстояти ново-проголошену самостійність рідної держави вони виконали за звичаєм лицарської честі. В аннали історії, ці сміливці ввійшли під спільною назвою "крутянців", за залізничною станцією на якій не змогли спинити муравйовських зайд. Але їхній чин говорить не тільки про трагедію події: Крути це мов символ всевідроджуючого бажання поневоленої нації до повноцінного життя.

У цьому відношенні, Крути нашого народу "вічне бойовисько", за словами поета В.І. Антонича. Бо не була це тільки юнацька очайдушність, яка привела цих молодців до рішення зустрітись на полі бою з переважачим числом ворогом, але завзяття перебороти людську безпорадність в обличчі несприятливих обставин, вийти із зачарованого кола, яким є трагічне положення українського народу. Мабуть, ці молоді студенти хотіли своїм чином пробити кригу пасивності народу до долі своєї Батьківщини.

Це прагнення молоді своєю динамічністю розбудити нарід із летаргії національного збайдужіння стало своєрідною силою у житті українського народу у цій найновішій добі нашої історії. Покоління синів і дочок, учасників визвольних змагань, підняло, у хвилині, коли почав тонути у морі відчаю, який виявлявся у всякому роді радянофільства та польонофільства, прапор безкомпромісової боротьби за самостійну соборну Українську Державу.

А найновіше покоління, плеяда шестидесятників, творчою і громадською дією, як громом, вдарило по совісті народу щодо обов'язку бути перш за все українцем-українкою і жити Україною, навіть у найбільш хижих обставинах. Відклик до філософічного обґрунтування своїх ідей служить у першій мірі намаганні викристалізувати і закріпити у народі національний світогляд, який збереже у народі дух героїчних предків, мимо найзавзятіших спроб ворога стерти національне обличчя нашого народу. Відкидаючи шаблонність соцреалізму, яким московський окупант намагається вирощувати новітнього яничара, "советський народ", викриваючи пустоту нових радянських "звичаїв" і "традицій"; та засуджуючи нищення українських традиційних структур колективізацією, колоніального типу індустріалізацією і масовими переселюваннями, це нове покоління підносить на п'єдестал вічних ідеалів людства цінності, виплекані народом впродовж історії. Перед їхніми очима завжди візія собору, — духа який підсумовує націю, усі її надії, болю, прагнення боротьби. Їхня дія це вияв бажання нації, яку хоче знівечити ворог спотворюванням душі народу, зберегти найціннішу часть предківської спадщини, щоб вселюдські ідеали славних предків — ідеали Бога, волі, гідності і права — ушляхетнювали нарід і зберегли у ньому примат духа, без якого людина стає звірем, а нарід худобою.

Це не є звичайне романтичне звеличування минулого, окреслення яким московський "ревізор" прагне обезцінити їхню творчість, але прямування вперед через злуку із предками, які, за словами Є. Сверстюка, "вибудували свій Собор — як естафету духа, як найвищу вежу, що має сторожувати безпереривність духа — голос предків і заповіт нащадкам, які не мають права зректися і запродались чужим богам, не сміють опуститися нижче вираженого в Соборі ідеалу людини".

Взагалі їхня поява це доказ невмирущости духа, безпереривности тої естафети, доказ того, що жодна боротьба народу, хоч і ведена в умовах таврованих т.зв. реалістами, як "безнадійні", не зайва, бо тільки на ґрунті героїчності зростає у нових поколіннях народу насага здійснити давні мрії долі і справедливости Україні. В однім вірші В. Симоненко висловлюється так:

*Зі мною говорять мотили
Устами колишніх людей,
І їх нерозтрачені сили
Пливуть до моїх срудей.
О земле жорстока і мила,
Ковтнула ти їхні дні —
Усе, що вони любили,
Віддай долюбить мені!
Усе, що вони не домітали*

*У чорному гвалті боїв,
Хай клеютом і завіями
Взірветься в думки мої!*

Велике розуміння ваги хвилини виявили юні крутянці, як рішили всупереч модного тоді безнаціональному соціалізму, поставити за своє знам'я ідею нації і посвятитись цьому ідеалові всеціло. Ідея нації і обов'язки людини супроти своєї нації лягли в основу мислення шестидесятників, які поставили на себе завдання відродити українську людину. Пише І. Дзюба: "Найвищий обов'язок людини – належати людству. Але належати людству можна тільки через націю, через свій народ". А В. Мороз, наголошуючи імператив одержимости ідеєю нації у житті народу, рівнож підкреслює необхідність героїчної дії в ім'я нації. Скільки ж тут віри у перемогу правди, віри в те, що на прикладі їхнього героїчного чину виховуватиметься народ, як в це напевно вірили і крутянці. Вони ж бо свідомі, що, як писав В. Симоненко, у московських можновладців лиш одна турбота чола оре: "А що як в мудрі паперові гори раптово влучить іскорка вогню?!"

У своєму слові над могилою похованих крутянів у Києві, письменниця Л. Старицька-Черняхівська сказала: "Діти України, старші і молоді, ця могила – наш храм. Минуть роки, десятки років, століття – пам'ять про юнаків-героїв не згине во вік. Вона світитиме не тільки українцям, але усім Богом обраним людям, що покладають життя своє в ім'я ідеї, в ім'я брата свого . . . Для нас могила ця лишиться на віки полум'ям віри, вона дала нам незабутнє минуле".

* * * * *

**НАШІ ДРУЗИ В УКРАЇНІ ВИМАГАЮТЬ ВІД НАС ОБОРОНИ І
ДОПОМОГИ – ЖЕРТВУЙМО НА ФОНД ОБОРОНИ УКРАЇНИ!**

П. СЕНІВ

ВІДЗНАЧЕННЯ 35-ЛІТТЯ УПА в МЕЛЬБОРНІ

Організація Українського Визвольного Фронту в Мельборні 11-12-77р. в Українському Народному Домі святочно відзначили 35-ту річницю постановлення Української Повстанської Армії.

При мистецько прибраній сцені, із прапором УПА в центрі та сумівськими і комбатантським прапорами по боках, д. П. Сорока коротким словом відкрив Свято в честь незабутніх воїнів за волю нескореної нашої Батьківщини. З-за сцени лунають мелодії – "Гей нум братя до зброї" – "Гей видно село" – "Там під лісом темним бором, ой там повстанці йдуть", які пригадують нам три збройні періоди нашої історії – козацький, стрілецький і упівський. На тому тлі подруга Христя Місько, із питомою її вмістю і відчуттям продеклямувала поему Марка Боеслава "МАРЕНА", в якій автор змальовує великі збройні подвиги Української Повстанської Армії проти "червоного звіря", який "кров спивав з робітників селян" і далі спиває і далі в "крові полочеться земля", що прекрасно віддала подр. Христя.

Сумівський хор "Черемош" під диригентурою, вже добре знаного українському Мельборнові, д. Маріяна Костюка відспівав три пісні: "За Рідний Край", "Марш Куреня Бойків" і "Вічний Революціонер", при музичному супроводі сумівської оркестри "Трембіта" під керівництвом д.Р. Хамули.

З черги д.Р. Хамула виголосив змістовну й високо-ідейну доповідь, яку в цілості друкує "Наш Фронт".

Секстет УМТ ім. М. Лисенка, при музичнім супроводі мистецького керівника п. М. Кліоновського, виконав дві пісні: "Як давно" і "Розвивайся ти високий дубе".

Жіноча частина хору "Черемош" відспівала "На Волині" і "Иди від мене".

Старший юнак Андрій Лех деклямував вірш Марка Боеслава "Я ще маленький був".

Великою несподіванкою для присутних був виступ сестер Галі і Марійки Костюк. Виконанням двох повстанських пісень "На покинутих згарищах" і "Заплакали карі очі" вони просто зачарували присутніх, які бурхливими оплесками прощали їх зі сцени. Уважаю, що це тільки дебют Галі і Марійки та наша публіка ще багато разів вітатиме їх на сцені.

Кульмінаційною точкою програми Свята був виступ баса п. Я. Ліщинського, муз. супровід мистецького керівника УМТ ім. М. Лисенка п. М. Кліоновського. За мистецьке виконання двох пісень "Рідна мати моя" і "Два кольори" публіка нагородила його бурхливими оплесками. Треба

зазначити, що програма Свята була добре зложена, виконана на високому мистецькому рівні, що викликало у чисельно зібраній публіці глибокий святочний настрій.

По відспіванню національного гимну присутні із милим вражінням і піднесені на душі розійшлися домів.

.

Р. Хамула

У 35-ліття УПА

(Доповідь виголошена на Святі УПА в Мельборні 11-12-1977р.)

Я дух одвічної стихії, що зберіг Тебе від татарської потоги й поставив на грані двох світів творити нове життя —

Здобудеш Українську Державу, або згинеш у боротьбі за Неї!

Преосв. Владико, всеч. отці, преподобні сестри, друзі й подруги — дорогі гості.

35 років тому, під час Другої Світової війни, український народ знову встав і знову рвав ворожі кайдани, відновлюючи українську державну самостійність 30 червня 1941 р. у Львові:

"Волею українського народу, Організація Українських Націоналістів під проводом Степана Бандери проголошує відновлення Української Держави, за яку поклали свої голови цілі покоління найкращих синів України . . ."

Прапори одвертої збройної боротьби проти двох наїзників і окупантів — брутної Німеччини і червоної Москви — підняла в 1942 р. славетна Українська Повстанська Армія під проводом Головного Командира Романа Шухевича-Чупринки. Український народ знову дав їй свою силу і повну підтримку.

В розгарі світової війни, ідеї боротьби за волю і державність панували свідомість українських народних мас і мобілізували в єдиний визвольний фронт усіх українських патріотів. завдяки чому з малих груп повстанців створилася всенациональна повстанська армія.

УПА розгорнула свою діяльність на широких просторах України: на Поліссі, Волині, Житомирщині, Київщині, Чернігівщині, Кам'янець-Подільщині, Вінничині, Галичині, Буковині, Закарпаттю, Закерзонні . . .

В цей час буремний час, коли Україна перетворювалась в руїну; УПА відновила колишню лицарську славу українського вояцтва і силу власної

зброї – тим врятувала честь і гідність українського народу.

Вона була національно-визвольною соборницькою армією.

Неподільність і соборність українських революційних сил відзеркалювались навіть у головному Командуванні УПА. Головним Командиром був ген. Тарас Чупринка (уродженець західноукраїнських земель), Командиром Запідля – Ростислав Волошин Павленко (уродженець Волині), а політичним керівником у штабі УПА був Йосиф Позичанюк (уродженець Наддніпрянщини).

ЩО Ж БУЛО ДЖЕРЕЛОМ СИЛИ УПА?

В підпільні статті "Односторонка – Літопис УПА" виданої видавництвом "Буг" у жовтні 1947 р. читаємо таке:–

"Сила УПА лежить в тому, що вона чисто народня армія, що вона вийшла з народу і бореться за його найжиттєвіші інтереси – за його визволення і за побудову Української Самостійної Соборної Держави.

"Сила УПА в тому, що її підтримує народ; що разом з УПА бореться весь народ. Сила УПА в її мужності, стійкості й героїзмі її бійців та командирів".

Головний командир УПА, Роман Шухевич-Тарас Чупринка увійшов в історію України як одна із найвизначніших постатей визвольної боротьби нашого народу.

Ще за часів його життя народ підняв його до символу визвольної боротьби. Він залишився живим, як приклад і рівночасно як постать, з якою ми й до сьогодні утотожнюємося. А зі студій його життя й чинности можемо черпати ідейні та практичні вказівки.

Роман Шухевич – Тарас Чупринка, найвищий приклад рядового воєка – повстанця, залишився нам як символ народньо-державницьких надій, як символ революційного визволення, і – може найважливіше – як символ української видержливости.

Не тільки розчарування не зуміли зломити його, але не зігнула його й неволя, ані нелюдські пониження польського концентраційного табору, ані довга самотність в льохох львівських "Бригідок", ні рафіноване слідство, ані неждане заломання багатьох друзів, ані процес не зуміли вбити його сили.

І врешті, говорячи про ген. Романа Шухевича як символ незламности, мусимо згадати іншу, трагічну обставину – цілу його родину знищили большевики – увійшовши до Львова у червні 1941 р., сам знайшов рідного брата замордованого в большевицькій тюрмі, мати й дружина вивізени а син, ще хлопчина, заарештований москалями.

Але доля найближчих ще більше загартувала генерала – ще більш зрнула його невгнутим.

Його героїзм, його видержливість та його незламність лишилися дороговказами для інших борців, які виховались на тих самих ідеях й сьогодні борються, хоч би в інші формі, за їхнє здійснення.

Не треба далеко шукати за прикладами – син генерала – Юрко Шухевич вже 30 років витримує московське знущання обороняючи ідеї та дії свого батька, а з ним – ряд інших людей як Валентин Мороз, Іван Світличний, Лукяненко, Кандиба, Надя Світлична, Ліна Костенко

Не помилявся Тарас Чупринка коли писав ці слова у своїй відозві до вояків і старшин УПА з липня 1946 р.

"Коли Українська Національна Революція, що принесла волю українському народові в 1918 році, була в 1920 році придушена ворожою перемогою, а українська армія, яка до того часу діяла одноціло, великими з'єднаннями, немов розплилась – ворог був переконаний, що вона перестала існувати. Але на ділі вийшло не так. Це був тільки момент переорганізування українських революційних сил, момент, коли форми широкої повстанської боротьби замінено іншими формами, підпільно-конспіративними . . . Ворог був певний, що Армію визвольних змагань знищив, але він грубо помилявся. І сьогодні окупант України може знову думати, що з хвилиною закінчення широких повстанських акцій, УПА перестала існувати. Революція подавлена. Та й тим разом він грубо помиляється. Бо сьогоднішній момент це тільки момент переставки сил, це момент переходу з одних форм боротьби на інші.

В 1944 р. створено революційний уряд України – Українську Головну Визвольну Раду (УГВР):

– "Український народе! . . . У боротьбі за волю Української Землі, за власну самостійну державу, Ти віддав мільйонові жертви . . . *Українська Головна Визвольна Рада є найвищим і єдиним керівним органом Українського Народу на час його революційної боротьби . . . Ставай до боротьби за свою волю і за свою державу. Єднайся у своїй боротьбі, хрипсь у своїй вірі!*"

Поставлено широкий спільний фронт боротьби інших поневолених Московію народів, що пізніше перетворився в Антибольшевицький Блок Народів (АБН).

І хоча й тоді не втрималася українська самостійна держава, то Україна не склала зброї. Змінила лише форму, способи і тактику, боротьби. В цих нових формах і в нових обставинах боротьба йде далі. Воїни ОУН і УПА напереді. З ними український народ, особливо його молоде покоління, бореться з московським окупантом усіма доступними способами і засо-

бами, в усяких формах, на всіх місцях, на всіх ділянках і відтинках життя. Також і на засланнях і в концтаборах смерті.

Колишній старшина УПА і голова ЦУ СУМу О. Коваль про цю безперервну боротьбу говорить так –

"Ми воювали за наш народ і батьківщину вогнепальною зброєю. Ми наступали і відбивалися від ворога по селах, лісах і містах України, не жахалися труднощів і небезпек.

Ви, нове покоління, маєте іншу зброю. Нею можете також поборювати боротися за Бога й за Україну.

Ми воювали лише на малому, відносно, просторі, хоч за нами була Україна. А Ви? Де Вас сьогодні немає. По всіх континентах розпоршені і все таки з'єднані єдиною ідеєю, єдиною боротьбою.

Сила УПА походила від повної єдності всіх народних сил. Роман Шухевич це здійснював як голова Проводу ОУН на Рідних Землях, гол. командир УПА і голова Генерального Секретаріату Української Головної Визвольної Ради.

І цей принцип він поставив також перед українською еміграцією, звертаючись до неї із закликом: "Воююча Україна вимагає від української еміграції повної єдності".

Супроти гол. ком. ген. Романа Шухевича – Тараса Чупринки, супроти всіх героїв УПА, які терпіли і згинули за Українську Державу, ми маємо глибокий моральний обов'язок сприяти тій боротьбі, а головне розуміти, що тягар визвольної боротьби мусить нести на своїх плечах весь український народ. В тій боротьбі ніхто не може відставати. Це закон якого всі ми мусимо дотримуватись.

* * * * *

С. ФЕДОРІВ

НА ПІДСТАВІ СТАТЕЙ В АНГЛО-МОВНИХ ЖУРНАЛАХ

З нагоди 60-ліття комуністичної революції в Росії деякі західні політики висловили свої думки про майбутнє Советського Союзу.

Ось кілька з них.

Г. Сонненфельд, який перше був дорадником американського державного секретаря Кісінгера, заявив:

Помимо військової сили, советські провідники даліше почуватимуть себе непевно і будуть оточені ворогами.

Почуття окрумленості поміж різними національностями Советського Союзу буде зростати і буде цікаво побачити як це відіб'ється на настав-

ленні магометанських народів і магометанських держав взагалі до Москви.

Александр Нове, професор британського університету в Глазгоу сказав:

Совети не бажають повторення чехословацької інвазії, а тому, що вони не можуть взяти під свою контролю еврокомунізм, він може стати популярним серед східноєвропейських комуністів.

Ріхард Пайн з гарвадського університету заявив:

Уряд Советського Союзу не має всенароднього мандату на керівництво, він не був вибраний на всенародніх виборах, він має владу через силу НКВД та інших подібних державних установ, але все ж таки він претендує бути "найдемократичнішим" на світі і тому він найбільше боїться, щоб одного дня народи Советського Союзу не захотіли мати дійсно найдемократичніший уряд.

Демократія і дійсно правдива рівність в Советах принесла би для кремлівської верхівки втрату всіх привілеїв, які вона тепер має.

Тому режим буде безоглядно боротися за вдерження існуючої системи і тому буде стало старатися зміцними органи внутрішньої безпеки і мілітарної сили, та буде гостро виступати проти всяких намагань за демократію і людські права.

Деякі західні обсерватори, заявив він далі, привязують забагато ваги до персональних змін в Советах. Чистка в Советах зачинається вже в середніх школах і йде цілий час далі з розвитком і поступами молодого людини і всі, що виказують якісь ознаки незалежного думання, або мають які-небудь сумніви що до ком-партії, є беззастережно відсунувані від якої-небудь вищої кар'єри.

Це запевняє, сталє продовжування незмінності советської системи.

Що торкається т.зв. дисидентів, то він сказав:

дисидентів у Советському Союзі можна поділити на дві категорії: одна є репрезентована відносно малою групою інтелектуалів, які з великою відвагою і самопосвятою атакують режим. Цих людей уряд може ув'язнити, заслати на Сибір, до домів божевільних, чи в який інший спосіб покарати, щоб відстрашити інших іти їхніми слідами.

Однак є ще друга набагато більша група дисидентів; це селяни які хочуть власної землі, робітники, які хочуть правдивих проф-спілок /трейд-юніонів/ і вкінці підбиті народи, які хочуть автономії, або навіть незалежності. Цього роду дисиденти, хоч німі, є найбільш небезпечні для режиму, бо вони є незнищені.

Режим Советського Союзу, діючи терором і силою своїх органів безпеки, ще може довго триматись при владі і чим Захід буде сильніший політично, економічно і зокнайважливіше, духово /морально/ тим тяжче

буде Советській верхівці вдержувати своїх противників в карбах.

Велике значення в теперішніх часах має радіо пересилання до Советського Союзу. Вони заступають для горожан СССР вільну пресу і можуть багато заважити на настроях і публичній opinii слухачів.

Цікаві думки про Советський Союз висловив Махаел Тату, вашингтонський коресподент тижневика Ле Монде, він сказав:

владу в Советськiм Союзi, яка є тепер в руках партiї, захопить в кiнцi армiя, яка має модерне устаткування і має найлiпших фахiвцiв мiж усіми провiдниками теперiшнього СССР.

Колись мiлiтарнi і провiдницькi таланти з рядiв армiї вiдсунуть в той чи iнший спiсiб партiївiд влادي і устанавлять нову владу.

Останним висловився професор Вернон Аспатурiян, який сказав, що найважнiшою цiлею верхiвки Советського Союзу є задержати те все, що вони дотепер здобули. Найбiльшою їхньою внутрiшньою небезпекою є верства iнтелегенцiї, яка тепер є дуже велика, вiдносно високо образована і зорентована в ситуацiї, але яку одначе верховоди з Кремля трактують як 6-лiтних дiтей. Дуже, дуже тяжко буде, сказав Аспатурiян, дальше вдержати пiдконтролею численну і свiдому iнтелегентну верству через довгий час.

Поважнiша криза, як примiром вiйна з Китаєм. або збройний виступ магометанських держав в оборонi своїх релегiйних побратимiв чи щось подiбне, можуть цiлковито змiнити ситуацiю внутрi теперiшньої iмперiї.

* * * * *

Д. ВЕРБОВИЙ

ЛИСТОПАДОВЕ СВЯТО В НЮКАСТЕЛІ

27 листопада ц.р. о год. 7 вечора в церковній залі відзначено свято листопадового зриву. Чудово прибраний образ св. Юрія у Львові із синьо-жовтим прапором і портретами робило залу урочистою і святковою. Свято відкрив голова Осередку СУМ, Остап Гробелько і попросив присутніх ушанувати 1-хвилинною мовчанкою усіх поляглих у листопадовім чині. Головну Святочну доповідь виголосив голова Української Громади Осип Тарнавський. По доповіді відбулася мистецька програма. Мішаний хор під керівництвом Романа Гробелька проспівав такі пісні: "Ой у лузі червона калина", "Ой упав стрілець", "Гей видно село", "Видиш брате мій", "Не сміє бути в нас страху", "Ми йдемо в перед". Юнак Тарас Богір, граючи на бандурі, чудово проспівав "В горах грім гуде", і деклямував "Заповіт борців". Ірка Янківська деклямувала "В день що травень усміхнувся Листопад", Савчук Іван деклямував "Львів", співом "Ще не вмерла Україна" закінчено це свято.

Треба відмітити, що свято пройшло урочисто і цікаво. Програму свята підготував керівник хору Володимир Янківський, тиждень перед виступом він мусів піддатися поважній операції, хор перебрав Роман Гробелько. Українська Громада і Осередок СУМу бажає Володимирові найскорішого виздоровлення, маємо надію, що на Свято Державности наш керівник хору буде на сцені.

Усі присутні на залі залишилися ще на склянку кави та печиво, яке приготували наші невтомні жінки зі сумівської ланки, якої головою є Ірка Янківська.

* * * * *

З ЖИТТЯ У ВІДДІЛАХ ЛВУ

Згідно повідомлення з Перту – на основуючих Зборах в дні 30 жовтня ц.р., засновано Секцію Об'єднання Жінок при Лізі Визволення України, яка негайно приступила до праці і вже вислала 50 кіло одягу потребуючим українцям в різних краях.

Почин гідний наслідування.

Головна Управа ЛВУ вітає це шляхетне діло і бажає дальших успіхів у діяльності новоствореному осередкові патріотичного жіноцтва в Перті.

Знаємо, що багато різних організацій займаються збиранням і висилкою одягу, книжок, грошей і т.п. потребуючим українцям в краях Південної Америки. Одначе, листи, що прихोлять звідтіля, вказують, що наша акція помочі нашим братам є ще далеко недостатня. Не тільки поодинокі родини не можуть забезпечити себе відповідними життєвими середниками, але і українські сиротинці та школи не мають належних засобів для існування і дальшого розвитку.

Подібні, а навіть гірші, не конче матеріяльного характеру, умовини існують і в інших країнах, де живуть українці. Вони теж надіються на нашу поміч і підтримку, то ж закликаємо ВСІХ, – хто має українське – братнє почуття, – брати приклад з цих патріотичних жінок.

За Головну Управу ЛВУ в Австралії:

Інж. С. Григорців
голова

Шевчик Мирослав
секретар

* * * * *

С. ФЕДОРІВ

РЕВІЯ "УКУКУБУ" в АДЕЛАЇДІ

Театральне мистецтво є одним з найкращих і найважливіших, а рівночасно одним з найбільш нещасливих. В еміграційних умовах воно є особливо важке, але і особливо тяжке до здійснення. Режисер, який хоче поставити щось на сцені, не має можливостей підібрати собі відповідний особистий склад, як то було в краю, але мусить бути задоволений, коли взагалі хтось хоче брати участь в його запланованій виставі. Коли візьмемо ще під увагу брак часу, фінансових засобів, бутафорій і ще до того по довго тривалій підготовці, затраті часу, грошей і великого вкладу праці тільки один виступ, а в додаток, коли з якихось причин "не допише" публіка, не кажучи вже про вмідість самих акторів, то зрозуміло, чому у нас так мало театральних виступів.

Особливо великі труднощі стрічає той, хто хоче поставити на сцені щось веселе, гумористичного жанру.

Досвідчені режисери кажуть що добру ревію є багато тяжче поставити чим якусь п'єсу з готовим текстом.

Тому треба підходити з великим признанням для тих всіх, що беруться за таке діло. У цьому випадку треба це признання дати членам Союзу Українок Південної Австралії, які в неділю 30.10.77 р. поставили в залі Народнього Дому веселу і цікаву "Ревію УКУКУБу", Під керівництвом пані А. Люпол, та при співучасті хору "Ластівка", чоловічого Ансамблю Бандуристів під диригентурою п. Б. Жолкевича. Танкової Групи при українській школі, під керівництвом п. В. Лабаза, Пластового Курія "Відьми", багатьох членок СУПА та спеціальних виступів як запрошеного гостя п. Гнатовича.

У різноманітній і кольоровій програмі музика бандур, хорові виступи і танці перепліталися зі скечами пані А. Люполь, монологами пана Гнатовича та гумористичними подіями пані Рошко.

В третій частині мали місце хорові і музичні виступи та танки. Крім того показані були аж дві "радіо передачі", в яких досить влучно були висміяні підсоветські умовини життя.

Другу половину вечора виповнювали; скеч пера пані А. Люполь, веселі та гумористичні пісні – куплети на слова пані Рошко, гуморески пані Рошко та фінал-монтаж-картина, з участю майже всіх виконавців ревії УКУКУБу, в якій крім уже згаданих осіб брали ще участь: пані М. Шепетюк, К. Рошко, Трушкевич, Ткачук, Мартинюк, Селега і Соловій, та панове: Мартинюк, Помажак, Селєга, Миролюк, Левицький і Шербань.

Недотягненням вечора було те, що пані забули вийти на залу і подарувати обіцяну пляшку шампанського тому, хто відгадає значення назви ревії "УКУКУБу".

На запит, шановні пані оправдувалися, мовляв може колись прийдеться ревію ще раз повторити, а тоді вже напевно хтось те вино, що в між часі набере більшої давності, і смаку дістане.

Я на те додаю: "Чекай псе нім кобила здохне", або "обіцяв пан кожух та тепле його слово . . .

* * * * *

С. ФЕДОРІВ

АВТОРСЬКИЙ ВЕЧІР ЗОРГАНІЗОВАНИЙ МОВНО-ЛІТЕРАТУРНИМ ГУРТКОМ в АДЕЛАЇДІ

В неділю 6.11.77 р. члени Мовно-літературного Гуртка зорганізували третє з черги авторське читання творів власних та запрошених гостей. Около 100 зацікавлених послухати читання творів аделаїдських авторів зібралися в Малій Залі Народного Дому.

При гарно прибраному столі, який декорувала п-і інж. Л. Олесницька виступали зі своїми творами:

пані В. Войцехівська, яка прочитала вірш написаний якраз з нагоди того Вечора,

Лідія Далека читала ліричні вірші.

Е. Зюмє вибрав 26 віршів різного жанру із своєї збірки.

К. Рошко прочитала свій вірш патріотичного характеру, а

П. Вакуленко вірш на тему прогульки до Нової Гвінеї.

Т. Чубатий, прозовий спомин про життя Кооператорів в Зах. Україні до 1939 р.

С. Мисак прочитав віршом свої спомини з поїздки на Україну.

Ст. Трушкевич гумореску і баладу про сироту з часів боїв УПА.

В другій частині Вечора читав свої вірші, які мали філософічний характер, п. Гнатович, а пан Вакуленко розказав приявним про свою подорож по Північній території Австралії, та висвітлив кольоровий фільм з тої мандрівки.

Накінець, член Гуртка п-і Л. Ростек, в імені всіх присутних добірними словами подякувала учасникам-авторам за їхнє читання, та заохотила до дальшої праці для поширення нашого мистецького слова. Приявні зможили 49 доларів як добровільний даток на фінансування публікацій деяких читаних творів.

* * * * *

Протопресвітер Д. Бурко

ПЕРША ДРУКОВАНА КНИГА В УКРАЇНІ

Як свідчить історія людської культури, колись довгий час люди не мали друкованих книг, користувалися тільки писаними. Писання книжок вимагало багато праці, тривало воно місяці, а то й цілі роки, тому хто хотів мати книжку, то мусів дорого платити за неї, або самому переписувати її. Такі книжки появилися на Україні в X сторіччі, скоро після запровадження християнства. Це були книги писані слов'янською мовою, за абеткою (т.зв. "кирилицею", що в зміненому вигляді існує у нас і тепер), яку склали славозвісні грецькі учені ченці свв. Кирило і Мефодій, первоучителі слов'ян.

Переписування книжок в Україні зосереджувалось переважно по монастирях у Києві, Чернігові, Переяславі, Новгород-Сіверському й інших княжих містах. В цих монастирях ченці, досвідчені "книгописці", широким трудилися, переписуючи священні та ін. книги сторінку за сторінкою. А коли треба було швидше розмножити якусь дуже потрібну книгу, то сідали до переписування кілька або кільканадцять писців, а один диктував їм, і через якийсь час книга виходила в світ у багатьох примірниках.

Так поширювалося на Україні, як і в ін. країнах, у старі часи книгарство; так розвивалась письменність. Уже в першій половині XI стор. на Україні було чимало "людей книжних", а серед них і вчених, і при княжих дворах утворювались бібліотеки.

Але кропітка й неспішна праця переписування книжок надокучила людям і вони стали думати, як би полегшити цю роботу. І от в 1440-х роках німець Йоганн Гутенберг винайшов пересувні літери для друкування книжок і друкарський верстат.

В Україні друкарство почалося не зразу після його винайдення. Друковані книги привозились на українські землі в другій половині XV ст. і на початку XVI-го із Кракова. Потім книжки приходили більше із Вільна, де білоруський культурно-освітній діяч Франц Скорина 1525 р. заснував слов'янську друкарню і впродовж десяти років (1526-1535) надрукував багато книг, яких майже половину поширено в Україні.

Справу друкування книг в Україні започаткував енергійний і культурний Іван Федорович. Біографічні відомості про його молоді роки скупі. Народився він наприкінці 1525 р., і за деякими відомостями, учився у Вільні й там 1549 р. був висвячений на диякона. Про його національне походження у біографів і досі нема жодної

певної думки. Російські вчені, за московською звичкою привласнювати культурних діячів неросіян, вважають його "русскім" і прізвище Федорович перевернули на "Федоров". Але проф. В. Лукомський (український знавець геральдики) писав, що прізвище нашого перводрукаря тільки Федорович і що він як не українець, то білорус, але не москаль. Не давно проф. Володимир Дорошенко на підставі своїх дослідів українського характеру мови Федоровичевих передмов до виданих ним у 1574-1576 рр. книг (Апостол, Буквар та ін), дійшов до висновку, що І. Федорович українець."

У м. Вільні Федорович добре обізнався з друкарством і, розуміючи велику вагу цього діла, шире віддався йому, не залишаючи й обов'язків диякона. Року 1563 він переїхав до Москви, як це порадив йому один московський боярин, і при допомозі останнього заснував там друкарню й 1564 р. надрукував Апостола. Але "темні і неосвічені москалі побачили в друкованій книзі якесь безбожне діло, — каже проф. І. Крип'якевич у своїй брошурі "Іван Федорович", — і замість дякувати друкарям, що хотіли зробити книжки приступнішими, вони називали їх невірними еретиками і грозили їм карою". Федоровичеву друкарню москвичі спалили, а його хотіли вбити. Тоді він та його помічник друкар Петро Мстиславець 1565 р. утікли з Москви і примандрували в Білорусь, у містечко Заблудів (на межі України), до магната Григорія Хоткевича, який дав їм кошти на утворення друкарні в Заблудові. Хоткевич розумів, що друкована книга рідною мовою і поширена тисячами примірників серед народу, буде, сильною зброєю в боротьбі проти польського наступу, що загрожував Україні (сам він був українець, родом з Київщини). В березні 1569 р. в Заблудові вийшло друком Учительне Євангеліє (збірка пояснень євангельських текстів), а на прикінці того ж року надруковано Псалтир.

Та незабаром умови книгодруку в Заблудові, погіршали. Після проголошення Люблинської унії, друкарні стало трудніше поширювати книжки, бо поляки та єзуїти, які заснували свій осередок в Заблудові, користаючи з того, що гетьман Г. Хоткевич захворів, усяково шкодили Федоровичу. Його досвідчений помічник П. Мстиславець, зацькований польсько-католицькою акцією, залишив друкарню і кудись виїхав, а знайти когось на його місце не було можливості. Тож у 1573 р. Федорович покинув Заблудів і після різних пригод опинився у м. Львові, тодішньому культурно-освітньому центрі Західної України. Він рухливий і впертий у своїх ідейних стремліннях, заходився утворити друкарню у Львові, надіючись мати тут кращі успіхи. А що не мав коштів, шукав когось, хто допоміг би йому. "Заходив я часто, — оповідає Федорович, — до

багатих і благородних цього світу, просив у них помочі, робив поклони, дотикаючи їм колін, припадав до лица землі, обмивав їх ноги сердечними сльозами, що капали з очей моїх . . . Не знайшов ні милости ані помочі. Але знайшлися незначні люди з свяшеницького стану й інші неславні на цьому світі і подали поміч". Львівські свяшеники допомогли Федоровичу в його доброточесному ділі, склавши спільно відповідну суму грошей, а мішанин Сенько Сідляр позичив йому 700 золотих.

Друкарню Федорович устаткував у Підзамчі, де й жив він з родиною. Підшукав собі двох помічників, львівських хлопців, Олександра Сідляра (сина Сенькового) та Семена Корунку, і почав учити їх друкувати книжки, опрацювати їх, малювати й виготовляти кліші. Тому ж року (1573) Федорович приступив до складання Апостола; працював нагально, що дня по кільканадцять годин, перемагаючи всі труднощі.

І ось 24 лютого 1574 року з друкарні І. Федоровича вийшла в світ книга Апостол (Діяння і Послання апостольські). Це була перша книга Львівської книгарні, перша книга у Львові (ані польської ні жидівської друкарень тут ще не було) і перша друквана книга на всю Україну. До Апостола Федорович додав свою передмову, в якій писав на шляху до своєї мети, писав про труднощі і перешкоди, що він перемагав, бо "широ хотів друкованим словом духовне зерно по світі розсівати".

Вихід у світ друкованої книги Апостол, це епохальна подія в історії української культури, початок українського друкарства. Художнє оформлення Апостола було незвичайно високе. Цим Федорович, який при своїх здібностях розумівся, видно, й на мистецтві, перевишив усі книжки попередніх своїх видань і книжки видань Франца Скорини. Тож справедливо увійшло в історію його ім'я першодрукаря України. За недовгий час Апостола розповсюджено по багатьох містах України і за її межами. Далі Федорович задумав друкувати Псалтир, Новий Заповіт і Біблію і закупив для цього в Кракові багато паперу та матеріалів для оправи книг. Але передпочатком цього великого діла він, задля життєвих засобів, надрукував 1575 р. книжку "Азбуку" з короткою граматиною, а за той час сталися непередбачені події. Вже на третьому році життя нашого друкаря у Львові, обсіли борги й це перешкоджало йому в здійсненні друкарських задумів. Тим часом відомий український магнат князь Костянтин Костянтинович Острозький, славний оборонець Православної віри і церкви українського народу, запросив Федоровича до м. Острога, щоб там улаштувати друкарню. Федорович віддав свою друкарню у Львові якомусь жидаві в тимчасову зас-

таву і в грудні 1575 р. переїхав до Острога. Князь широким прийняв друкаря і його ідею щодо видання Псалтиря, Нового Заповіту й Біблії. Він відразу розпорядився про кошти, яких не жалів, для улаштування друкарні й для забезпечення Федоровича та його родини. В кінці літа 1576 р. вийшов з друку Псалтир, а 1577 р. – Новий Заповіт. В друкарстві помагали Федоровичу два хлопці, його син Іван та І. Гринь із Заблудова. Поки друкувались ті дві книжки, сам князь Острозький взявся за підготовчі заходи для видання Біблії. Він розіслав своїх учених людей по давніх монастирях Сербії та Болгарії, щоб роздобути правдивий рукопис Святого Письма. Дістали кілька списків Біблії, з них вибрали перевірений болгарський і почали друкувати.

В серпні 1581 р. колосальна праця Федоровича і його помічників скінчилася: вийшла в світ перша повна друкована церковно-слов'янською мовою Біблія. Це товстелезна, більшого формату, книга на 1256 сторінок у дві шпальти, кожна по 50 рядків. Ця біблія, що увійшла в історію української культури під назвою "Острозької Біблії", – видання неперевершене. Своєю майстерністю друкарського виконання, мистецьким оздобленням (заставки, орнаментики і ін.) та оправою ця біблія довгий час не мала собі рівної в світі.

На весні Федорович повернувся до Львова, думав відновити свою власну друкарню й далі провадити любе діло. Але вже на початку тієї праці сили його занепали, звалила тяжка недуга, 16 грудня він передчасно, помер.

По смерті Федоровича його друкарня ледве не загинула, але Львівське Православне Братство не допустили до того, зібрали при допомозі Єпископа львівського Гедеона Балабана 1.500 золотих і купили друкарню. Від того часу вона існувала у Львові й діяла аж до 1930-х років.

УКРАЇНСЬКІ ПОЛІТВ'ЯЗНІ

Недавно на Захід надістався новий список політв'язнів советських тюрем і концтаборів. У списку є ряд українських політв'язнів, зокрема членів ОУН-УПА, засуджених на 25 і більше років ув'язнення, а про деяких із них дотепер у вільному світі не було відомо.

1. БАВИЧ Сергій Олександрович, нар- 1939 р., працював теслярем у Тернополі, де його вперше заарештували в 1960 р. за політичні справи. Після 16-літнього ув'язнення в 1975 р. був звільнений і жив у Житомирській області. Влітку 1976 р. КГБ С. Бабича знову заарештував, а відтак його засуджено вдруге на 15 років позбавлення волі. Мав би звільнитися 1991 р.

2. БАСАРАБ Дмитро має понад 55 років, арештований 5.9.1953 р. й засуджений у 1954 р. за ст. 56-1 КК УРСР на 25 років ув'язнення за участь у збройно-визвольній боротьбі ОУН-УПА на Закарпатті. Був засуджений військовим судом Прикарпатської Военної Округи в Івано-Франківському Відбуває засуд у Пермському таборі ч.36. Мав би звільнитися в 1978 р.
3. БОНДАРЕНКО Віктор Іванович карається по тюрмах і концтаборах від 1943 р., інвалід 2-ої кляси, зараз перебуває у Володимирській тюрмі, мав би звільнитися в 1997 р.
4. ВЕРХОЛЯК Дмитро Кузьмович, нар. 1928 р., студент медицини, фельдшер УПА. Арештований у 1955 р. і засуджений 1956 р. в Івано-Франківському за ст. 56 КК УССР на кару смерті, замінену на 25 років ув'язнення за приналежність до ОУН і УПА. Карається в Пермському таборі ч.35. Його дружина Катерина також відбула 10-літнє ув'язнення. Їй заборонено особисте побачення з чоловіком, а тільки може бачитись із ним групою. Верхоляк хворіє на серце. Мав би бути звільнений в 1980 р.
5. ГАНДЗЮК Володимир Ількович, нар. 1932 р. на Івано-Франківщині, учасник українського визвольного руху ОУН-УПА. Гандзюка вперше заарештували в 1950-их роках. Після звільнення в січні 1964 р. був удруге заарештований і засуджений на 12 років позбавлення волі. Від 5.1.1976 р. перебуває на засланні, важко хворіє, але мусить працювати. Його адреса на засланні: СССР, Томская область, Ладзський р-н, с. Подгорное, Гандзюк В.І.
6. ГЕРЧАК Григорій Андрійович, нар. 1933 р., художник, заарештований у 1953 р. і засуджений на 25 років позбавлення волі за ст. 56 КК УССР /"зрада батьківщини"/, обвинувачений за участь в українському визвольному русі ОУН-УПА. Перебуває в Пермському таборі ч.36, мав би звільнитися в 1978 році.
7. ГЛИВА Володимир, заарештований і засуджений наприкінці 1952 р. за ст.56 КК УССР на 25 років за участь у визвольній боротьбі ОУН-УПА. Зараз карається в Пермському таборі ч.36, мав би бути звільненим в 1977 р.
8. ГУЦАЛО Юрій, нар. 1928 р., заарештований і засуджений за ст.56 КК УССР на 25 років позбавлення волі. Обвинувачений за участь у визвольній боротьбі ОУН-УПА. Поневіряється в Пермському таборі ч.36, мав би звільнитися в 1977 році.
9. ДЕМЧУК Андрій, колишній член українського визвольного руху ОУН-УПА, в 1970 р. вдруге засуджений на 15 років ув'язнення.

10. ДЕМЧУК Григорій, нар. 1930 р. на Волині, в 1958 р. засуджений за ст.56 КК УССР на 25 років позбавлення волі, як учасник визвольної боротьби ОУН-УПА.
11. ЖУРАКІВСЬКИЙ Михайло Петрович, нар. 1921 р., колишній член ОУН-УПА, за що в 1953 р. за ст.56 КК УССР засуджений на 25 років позбавлення волі. Перебуває в Мордовському таборі 385/19. Мав би звільнитися в 1977 році.
12. КАРАВАНСЬКИЙ Святослав Йосипович, нар. 24.12.1920 р. в Одесі, журналіст і філолог. Заарештований у 1944 р. під закидам приналежності до ОУН і 7.2.1945 р. за ст.56 КК УССР засуджений Одеським військовим трибуналом на 25 років ув'язнення. В 1960 р. був амнестований, а 13.11.1965 р. поновно заарештований і без суду запроторений досиджувати 25-річний термін. 1970 р. у Володимирській тюрмі Караванського засуджено на додаткових 5 років ув'язнення. Його дружина Ніна Строката відбула 4-річне ув'язнення, а зараз перебуває в м. Таруса /Калужька обл./ зі заборонаю вертатися в Україну. Тепер С. Караванський карається в Мордовському таборі ч.1-6. Мав би звільнитися в 1979 році.
13. КЕРНИЧНИЙ Дмитро має біля 70 років, засуджений за ст.56 КК УССР на 25 років ув'язнення за участь у визвольному русі ОУН-УПА, знаходиться в Мордовському таборі ч.19.
14. КОНЧАКОВСЬКИЙ Микола Семенович, нар. 1919 р., засуджений за ст. 56 КК УССР на 28 років позбавлення волі за участь у визвольному русі ОУН-УПА, карається в Мордовському таборі ч.19. Мав би бути звільнений 29.8.1978 р.
15. КУЛАК Онуфрій, нар. 1928 р., колишній член ОУН-УПА; за це був заарештований і за ст.56 КК УССР засуджений на 5 років позбавлення волі, відбуває засуд у Преському таборі ч.36.
16. КУРЧИК Микола Якович, нар. 1927 р., арештований і засуджений у 1953 р. за ст.56 КК УССР на 26 років позбавлення волі за участь у визвольній боротьбі ОУН-УПА, карається в Мордовському таборі ч.1-6. Мав би звільнитися в 1979 році.

Від Редакції.

Почавши із цього числа, будемо друкувати в нашій журналі повний календар історичних подій, опрацьований д-ром Анаолієм Бердієм.

СІЧЕНЬ

- 1.1909 *вар* – *Степан Бандера, Провідник ОУН, 1940-1959.*
- 1.1918 *Розпочав працю Київський Держ. Український Університет*
- 1.1919 *Закон УНР про Автокефалію Української Прав. Церкви. Поклиmano Всеукраїнську Вищу Освященну Раду.*
- 3.1871 *помер* – *орієнталіст і письменник Агатангел Кримський.*
- 5.1585 *у Львові закладено Ставропілійське Братство.*
- 5-20 1920 *Повстання по Хотинщині під пров. от. Маєвського проти румунів створення Бесарабської Директорії.*
- 5 1935 *З рук НКВД згинув поет Олекса Влизько.*
- 6.1918 *Засновано Держ. Банк УНР, перші українські гроші /гривні-карбованці/.*
- 7.1918 *У Києві почався у Св. Софії Всеукраїнський Прав. Церковний Собор.*
- 10.1946 *Нікіта Хрущов розпочав "Велику Блокаду УПА" при допомозі 585.000 війська і НКВД.*
- 11.1647 *помер* – *митр. Петро Могіла, ректор Київської Академії.*
- 11.1888 *помер* – *поет Буковини Осип Юрій Федькович.*
- 14.1649 *Тріюмфальний в'їзд гетьм. Б. Хмельницького до Києва.*
- 14.1880 *появився перший український щоденник часопис "Діло".*
- 15.1941 *Большевицький суд над 59 членами ОУН у Львові.*
- 18.1944 *помер* – *художник Микола Самокиш.*
- 18.1957 *помер* – *археолог, антрополог, етнолог Вадим Шербаківський.*
- 20.1897 *помер* – *поет і есеїст Євген Маланюк.*
- 21.1803 *помер* – *останній гетьман Кирило Розумовський.*
- 21.1919 *Закарпатські українці на всенародних зборах у Хусті рішили приєднатися до УНР.*
- 22.1918 *Українська Центральна Рада проголосила самостійність України ІУ-им Універсалом.*
- 22.1919 *Проголошення соборності України і початок Конгресу Трудового Народу України.*
- 22.1920 *померла* – *письменниця Наталія Кобринська.*
- 23.1667 *Андрусівським договором Польща і Росія поділили між собою ефери впливів на Україні /лівобережжя і Правобережжя/.*
- 23.1921 *Большевики розстріляли композитора М. Леонтовича.*
- 24.1918 *Закон УНР про національно-персональну автономію для поляків, жидів, німців, татарів і ін. громадян України.*
- 27.1860 *вийшов друком Кобзар Тараса Шевченка.*
- 28.1734 *помер* – *гетьман Данило Апостол.*

Передплату впустили:

Ю. Партика 14-50, М. Шмирко 16-00, П. Михальчишин 8-00, С. Пелех 8-00, І. Нагіна 8-00, І. Шух 8-00, С. Заблоцький 8-00, В. Головатий 8-00, В. Вербовецький 4-00, О. Кіпіш 8-00, М. Добринський 13-00, В. Риб'як 13-00, М. Журин 13-00, І. Зіненко 8-00, М. Благий 8-00, П. Дорошенко 8-00, П. Івахів 16-00, М. Боднар 22-00, В. Мороз 13-00, М. Присліпський 13-00, Т. Слободюк 8-00, В. Кречківський 8-00, А. Березнюк 5-00, М. Давидюк 7-50, Б. Бойко 16-00, М. Андрійчак 8-00, Т. Дзвончик 8-00, І. Романів 8-00, А. Напірко 8-00, М. Камінський 11-00, Е. Хвалко 8-00, М. Самелюк 8-00, Ю. Лозинський 8-00, Д. Полтан 19-00, П. Шикавий 8-00, П. Гординський 8-00.

На Прес-Фонд впустили:

Ю. Партика 5-50, М. Шмирко 4-00, П. Дорошенко 2-00, М. Присліпський 2-00, Б. Бойко 4-00, Й. Фіялка 20-00.

Всім передплатникам і жертводавцям широ дякує
Адміністрація Н.Ф.

Своєчасним вплачуванням передплати та приєднуванням нових передплатників Ви даєте запоруку існування і розбудови вашого журналу "НАШ ФРОНТ".

Вирівняйте свою заборгованість і приєднайте хоч одного нового передплатника.

Адміністрація журналу Н.Ф.

Річна передплата 8-00 дол.

Поодинокое число 80 ц.

Адреси представників Н.Ф.

O. Rohowyj, 18 Vincent St.,
St. Albans, Vic. 3021

Mrs. M. Mencinskyj, 2 Farnley St.,
Mt. Lawley, W.A. 6050

P. Seredjuk, 183 Chapel Rd.,
Bankstown, N.S.W. 2200

M. Brumerskyj, 45 Stornaway Rd.,
Queanbeyan, N.S.W. 2620

M. Kowalyk, 24 Reo Rd.,
Croydon Park, S.A. 5008

P. Zaluckyj, 5 Narambi St.,
Narrabundah, A.C.T. 2604

I. Bileckyj, 36 Randwick St.,
Durack, QLD. 4077

O. Tarnowskyj, 27 The Groves Rd.,
Bennetts Green, N.S.W. 2290

УКРАЇНСЬКА КРЕДИТОВА КООПЕРАТИВА

ДНІСТЕР

928 Мт. Александер Рд. Ессендон, Вік. 3040

Тел. 37-1706.

Чому кожний українець(ка), мешканець Вікторії, повинен бути членом і ощадником "ДНІСТРА"?

Бо:

- * "ДНІСТЕР" – це одинока українська кредитова інституція у Вікторії;
- * "ДНІСТЕР" платить від звичайних ощадностей ("Он кол") 7% (банки платять 3,75 відс.);
- * Від ощадностей з 1-місячним виповідженням 9%;
- * Від ощадностей з 3-місячним виповідженням $9\frac{1}{4}$;
- * "ДНІСТЕР" платить 10% за дитячі ощадності, вкладені на 5 років, на які можна кожночасно вплачувати. Мінімум вкладу 50 доларів.

Убезпечуйте свої доми, авта і хатне улаштування в "ДНІСТРІ"!

СВІЙ ДО СВОГО!

* * * * *

Хочете купити кольорову телевізію? Купуйте тільки в українські фірми.

СЕНКО ЕЛЕКТРИКС

259а Кейлор Рд.

Норт Ессендон, 3041.

тел. 3797379

Власник фірми Павло Сенів

Маємо великий вибір імпортованих й австралійської продукції телевізій,
як: СІМЕНС, КОРТІНГ, ГРАЕЗ, ТАЙНЕ, ПАЙ, ТОРН, АВА і ін.

Ввічлива обслуга. Дуже помірковані ціни. Негайна доставка.

Виконуємо напрари всіх родів телевізійних апаратів.

СВІЙ ДО СВОГО!